

กามนิทวาสิมูรี

วรรณกรรมพุทธจากกามาสุนิพนพาน

ย

ขณะ**พระองค์**เสด็จมาใกล้เบญจคีรีนครคือราชคฤห์ เป็นเวลาจนสิ้นทิวาวารแดดในยามเย็นกำลังอ่อนลงสู่สมัยใกล้วิกาล ทอแสงแผ่ขานไปยัง**วาลิ**เกษตร และลิวเห็นเป็นทางสว่างไปทั่วประเทศสุดสายตา ดูประหนึ่งมีหัตถิพิมายมาปกแผ่อำนวยสวัสดิ์ เบื้องบนมีกลุ่มเมฆเป็นคลื่นซ้อนทับสลับกันเป็นทิวแถว ต้องแสงแดดจับเป็นสรีระยับวับแววประหนึ่งเอาทรายทองไปโปรยปราย เลื่อนลอยลิว ๆ เรี่ย ๆ ulyลงจดยอดฟ้า **ชานว**และโคก็เมื่อยลด้วยตราบาตรำทำงาน ต่างพากันคุ่ม ๆ เดินกลับเคสสถานเห็นไร ๆ งามไม่อันใดคเดียวอยู่คนเดียว ก็ยียาวออกทุกที ๆ มีขอบปริณทลเป็นรัศมีแห่งสูง อันกำแพงเชิงเทินป้อมปราการที่ล้อมกรุงรวมทั้งทวารบถทางเข้านครเลา มองดูในขณะนั้นเห็นรูปเคาได้ชัดถนัดแจ้งดังวานิรมิตไว้ มีสมทุมพุ่มไม้ดอกออกดอกโอบอ้อมล้อมแน่นเป็นชนิด ถัดไปเป็นทิวเขาสูงตระหง่าน มีสีในเวลาตะวันยอแสงปานจะฉาบเอาไว้เพื่อแข่งกับแสงสีมณวิเศษ มีบุษยราบัดนทวรรณและกองแก้วโกเมน แม้วรวมกันให้พ่ายแพ้นั้น

พระตภาคเจ้าทอดพระเนตรภูมิประเทศดังนี้ พลงรอรพระบาทยุคลหยุดเสด็จพระดำเนิน มีพระหฤทัยเปี่ยมด้วยโสมนัสอินทรีในภูมิภาพที่ทรงจำมาได้แต่กาลก่อน เช่นยอดเขาการพิญไวยุบลบรรพต อสิคิลิและคิซมกฎ ซึ่งสูงตระหง่านกว่ายอดอื่น ยิ่งกว่านี้ทรงทอดศนาเห็นเขาเวการะอันมี**กระแสน้ำร้อน** ก็ทรงระลึกถึงคณาไต้ต้นสัตตบรรณอันอยู่เชิงเขานั้น ว่าเมื่อพระองค์ยังเสด็จสัญจรอนเร่แต่โดยเดียว แสงหาพระอภิสมโพธิญาณ ได้เคยประทับสำราญพระอิริยาบถอยู่ในที่นั้นเป็นครั้งแรก ก่อนที่จะเสด็จออกจากสังสารวัฏเข้าสู่แดนศิวโมกษปรินิพนพาน

สมัยเมื่อล่วงแล้วแต่ปางหลัง ครั่งยังมีพระชนมายุในพระเยาวกาล เมื่อพระเกศายังดำเป็นมันลลป เสวยอิฐฐารมณผมต่อความบันเทิงสุขโดยอุดมอันครแก่ผู้อยู่ในวัยหนุ่มนั้น พระองค์ยังทรงสละสรรพสุขศฤงคารเสียได้ แล้วเสด็จออกจากพระราชสกุลวงศ์แห่งศากยชนบทในอุตรประเทศ เขาสุเขตลุมแม่น้ำคงคา บรรลู่ถึงเชิงเขารบรรพตอันสูงลิว ได้เสด็จประทับอยู่ที่นั้นเป็นปฐมกาลตลอดเวลาได้ช้านาน และเสด็จภิภาจารในกรุงราชคฤห์ทุกนพพันเวลา

สมัยนั้น และในคณานั้น พระเจ้าพิมพิสาร ท้าวพญาแห่งมคธราชบุรีได้เสด็จมาเฝ้าเยี่ยมพระองค์ ทรงอ้อนวอนอัญเชิญเสด็จให้กลับคืนแคว้นศากยะ เพื่อเสวยความสุขแห่งโลก แต่พระตภาคมิทรงหวั่นไหว กลับประทานพระธรรมเทศนา จนพระเจ้าพิมพิสารบังเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระสัทธรรม ต่อมาได้เป็นอุบาสกสำคัญของพระพุทธองค์เจ้า

นับแต่นั้นมาจนถึงเวลาที่กล่าวนี้ ล่วงได้ ๕๐ ปีบริบูรณ์ และระวาง ๕๐ ปีนั้นมีไช้จะเพียงทรงเปลี่ยนแปลงพระองค์จากความเป็นผู้แสวงหาความจริง จนได้ตรัสรู้พระสมโพธิญาณ ยังทรงบันดาลให้ความมีความเป็นแห่งสังสารโลก เปลี่ยนแปลงไปด้วยอดีตกาล เมื่อเสด็จประทับอาศัยอยู่ในถ้ำไต้ต้นสัตตบรรณครั้งกระโน้น ถ้ายิบครั้งกระนั้นดูผิดกันห่างไกลนักหนา ครั้งกระโน้น พระองค์เป็นผู้แสวงหาความหลุดพ้นทุกข์ ต้องต่อสู้กับกิเลสมารอันหนาแน่น ต้องกระทำทุกริกิริยา ซึ่งมนุษย์อื่นที่แก่วกล่าสามารถก็ยอทำอะไรไม่ได้ จนภายหลังทรงเห็นแจ้งซึ่งสังสารทุกข์ เสด็จออกจากทุกข์แล้ว ได้ตรัสเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันความเป็นไปของพระองค์ครั้งกระโน้น ตลอดมาจนครั้งกระนี้ ก็เหมือนดังกลางวันในฤดูฝน พอรุ่งเช้ามีแสงแดดแผดจ้า แลวันภาศพยับอับแสงเกิดพายุแวงฟ้าคะนองกองสะท้านชานด้วยเม็ดฝน ครั้นแล้วท้องฟ้าก็หายมืดมกลับสว่างสงบยับ มีวิเวกเหมือนภูมิประเทศในยามเย็นที่กล่าวแล้ว จนกว่าพระอาทิตย์จะอัสดงดังหายไปในขอบฟ้า

อันว่าพระอาทิตย์จะอัสดงลงอันใด สำหรับพระตภาคในขณะนี้ก็มิฉนั้น พระองค์ได้ทรงสั่งสอนเวไนยสัตว์ให้เห็นแจ้งซึ่งกองทุกข์ ทรงแสดงพระธรรมอันแท้จริงให้เห็นประจักษ์ และประทานหลักความหลุดพ้นจากทุกข์แก่มนุษยนิกรทั่วโลกธาตุ มีบริษัทเป็นผู้สืบสานโนวาทเผยแผ่พระธรรมของพระองค์ให้แพร่หลาย และประพฤติปฏิบัติด้วยกายวาจาใจ รักษาไว้ตลอดจริกาลาวสาน

แม้เมื่อพระองค์เสด็จประทับยืนอยู่ขณะนั้น ก็ได้ทรงจินตนาการ อันเกิดขึ้นด้วยพระปริวิตกถึงที่ได้เสด็จมาโดดเดี่ยวตลอดวันว่า "ถึงเวลาแล้ว ในไม่ช้าเราก็จะละสังสารนี้ไป คือสังสาระซึ่งเราได้ถ่ยถอนตนหลุดพ้นแล้ว ตลอดจนยังผู้ที่มาในภายหลังให้หลุดพ้นด้วย แล้วเข้าสู่ความดับสนิทด้วยอำนาจแห่งปรินิพนพานธาตุ"

พระตภาคทอดศนาการภูมิประเทศอันแผ่ไพศาลอยู่เฉพาะพระพักตร์ แล้วตรัสว่า "ดูก่อน ราชคฤห์อันเป็นนครแห่งเบญจคีรี มีปริณทลงดงามตระการ อุดมด้วยนาสาลีและมหาสิงขรอันน่าเบิกบานนฤทัย เราได้แลดูในครั้งนี้เป็นปัจฉิมทัศน์การ" ตรัสแล้วก็ยังประทับอยู่ ณ ที่นั้น จนภูมิประเทศที่ค่อยเลือน ๆ ลงในยามเย็นคงเหลือให้เห็นเด่นชัดแต่อดมสถานอยู่สองแห่ง ที่ต้องแสงแดดดังตาดด้วยทองคำ แห่งหนึ่งคือประสาทของพระเจ้าพิมพิสาร เมื่อพระพุทธองค์ยังทรงอยู่ในวัยเป็นภิกษุหนุ่ม ซึ่งยังไม่ใคร่รู้จักได้เคยเสด็จผ่านไปทางนั้น พระเจ้าแห่งแคว้นมคธ คือพญาพิมพิสาร ทอดพระเนตรเห็นพระองค์เป็นครั้งแรก โดยเหตุที่พระองค์มีพระลักษณะการดังสืห์ดำเนิน สถานที่อีกแห่งหนึ่งคือยอดหลังคาเวสสถาน ซึ่งแต่ก่อน ๆ มาเมื่อพระองค์ยังมีได้ประทานพระธรรมเทศนาแก่มนุษยนิกรให้พ้นจากทารุณพิริ เคยเป็นสถานที่พิลชีวิตสัตว์อันหาความผิดมิได้นับจำนวนเป็นพัน ๆ เพื่อบูชาญูเทวรูปที่โน้น บัดเดียวใจยอดปราสาทและยอดหลังคาเวสสถาน ก็เลือนหายเข้าสู่ความมืดแห่งสายัณหสนธยา

ขณะนั้นได้ทอดพระเนตรเห็นสถานที่ซึ่งพระองค์กำลังจะเสด็จไปอยู่นี้ กล่าวคือทางยอดแห่งพุ่มไม้อยู่ลับ ๆ เบื้องพระพักตร์โพ้น เป็นป่ามะม่วงที่หมดชีวิตแพทย์หลวงของพญาพิมพิสาร อุทิศถวายเป็นที่ประทับของพระตถาคต

ณ ป่ามะม่วงนี้ พระตถาคตตรัสให้พระอานนท์พุทธอุปัฏฐากนำพระสาวกประมาณ ๒๐๐ ล่วงหน้าไปก่อน ด้วยพระองค์มีพระพุทธรูปประสงคฺจะแสวงหาความวิเวกในวันนั้นแล้ว จึงจะเสด็จดำเนินตามไปภายหลัง พระองค์ทรงทราบอยู่ว่ายังมีพระภิกษุหนุ่มหนึ่งจากเบ็องตะวันตก มีพระสารีบุตรอัศรสาวกเป็นประธานก็จะมาสู่ป่ามะม่วงในเวลาเย็นวันนั้นด้วย โดยเหตุที่มีพระพุทธรูปประสงคฺบิวิเวกธรรม จึงตั้งพระพุทธรูปจะไม่เสด็จกลับไปที่ถึงป่ามะม่วงในเย็นวันนั้น จะทรงแสวงหาที่แรมในชั่วราตรีตามละแวกบ้านแคว้นนั้นก่อน

ระหว่างนั้น ขอบฟ้าทางเบ็องตะวันตก เปลี่ยนจากสีทองเป็นสีดำหวิมุกขมัวลง ภูมิประเทศโดยรอบมืดตามลงทุกที ค้างคาวที่เกี่ยวข้องเกาะบนต้นรังเห็นดำทะมึนขึ้น ตกใจด้วยได้ยินเสียงฝีเท้าคนเดินมา ก็พลอยเท้าที่เกาะแล้วกางปีกถลากรองเสียงแหลมหายไปทางสวนผลไม้ในแคว้นนั้น

เมื่อพระตถาคตเสด็จพบจรมากว่าเจ็ดถึงละแวกพระนครก็มีค้ำลงแล้ว ด้วยประการฉะนี้

ย

ย <http://www.dhammadjak.net/book-other/-3-8.html>

ย

ภาคพื้นดินสุดท้าย [โคบาล](#)ชีวิตกามนิต

ย

ข้อสังเกต

๑. ส่วนมะม่วงของ [หมอโกมารภัก](#)

๒. เบญจคีรี เขากาฬภูฏาไวยุทธบรรพต อธิศีลและ [คิณภูมิ](#)

๓. [ราชคฤห์](#) ศูนย์กลางพุทธศาสนา

๔. สาลิเกชตร [ชาวสาละ](#) หุ่นชาวสาละ สารพัดชนมาจากชาวสาละ

ย ชาวสาละ

ย

๕. [ชาวนา](#) หุ่นนามครุฑรูปทรงผ้าไตรจีวรตามคำทูลเสนอของพระอานนท์สู่การจำพรรษา

๕. พระอานนท์พุทธอุปัฏฐาก จากกรุงกบิลพัสดุ์ไปร้องให้ที่กุสินารา

๖. พระสารีบุตร รูปร่างและวัยคล้ายองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

๗. [ตโปทาราม](#) ข้ามสะพานคลองสุรัสวดี

๘. บำเพ็ญทุกรกิริยา ณ [คณคิรี](#)

๙. กลุ่มภาพที่น่าสนใจ โปรด LINK ไปสู่ [ชาวนามครุ](#) [สาธยาย](#)พระไตรปิฎก

๑๐. [รอยทางเกวียน](#) เส้นทางการค้าสมัยพุทธกาล พ่อค้ากามนิตไปโกสัมพี

๑๑. เชื่อมไปสู่ [แม่น้ำคงคา](#) สวรรค์คงคา

๑๒. บทสวดมนต์อินเดีย

๑๓. คยาภัสสปะ ณ ริมฝั่งเนรฐรา อโนมา พัลล

๑๔. Link สู่ภาพไหว้พระ ๔ สังฆเนยยสถาน คลังภาพ ๔ สังฆเนยยสถาน

๑๕. หญ้านอินเดีย กุสยะ หญ้าคาไทย แผลง โสติยพราหมณ์ถวายหญ้านาคาย น้ำอมฤตหกราดรดต้นหญ้านาคา

๑๖. บ้านดิน การใช้ผ้าไตรจีวรของพระอานนท์ในการสร้างกุฏิดิน

๑๗. วังมหันต์ ฮินดูผู้มีสิทธิ์ในปฐมพุทธสถานย

ย

ย

วัฒนธรรมภาษา2 วรรณกรรม1